

Differentiëren in de klas
Waarom en hoe?

Anne Luc van der Vegt
Simone Barneveld

Reacties op 'Differentiatie in de klas: wat werkt?'

"Dit boek ziet er alleszins realistischer uit en meer genuanceerd dan andere bronnen, waar het bijna differentiëren om te differentiëren is."

"In het vo is het best een uitdaging om te differentiëren in lessen van slechts 50 minuten."

"Hoop open deuren wel. Ligt het aan mij of zijn de genoemde tips nogal open deuren die je met je boerenverstand altijd al doet?"

Waarom differentiëren?

Divergent: Voor *elke* leerling wordt gestreefd naar het hoogst haalbare. Verschillende doelen voor verschillende leerlingen.

Risico: verschillen tussen leerlingen worden *groter*.

Convergent: Voor *elke* leerling wordt gestreefd naar het minimumniveau, voor *sommige* leerlingen naar een hoger niveau.

Risico: nivellering, leerlingen met veel capaciteiten behalen niet hun maximale niveau.

Zijn er redenen om *niet* te differentiëren?

Efficiency: Klassikaal onderwijs is efficiënt, doordat de leraar alle leerlingen bereikt.

Stigmatisering: Door kinderen naar niveau in te delen, plak je ze een etiket op. Dat werkt stigmatiserend.

Rechtvaardigheid: Het is niet eerlijk sommige leerlingen meer aandacht te geven dan anderen.

Minder sociale cohesie: Leerlingen die van elkaar verschillen, hebben minder onderling contact.

Onduidelijke doelen: Divergente en convergente differentiatie zijn moeilijk te verenigen.

Als je (convergent) wilt differentiëren... Hoe dan?

In 'Differentiatie in de klas' komt aan de orde:

- Extra tijd en begeleiding
- Groepsindeling
- ICT-leermiddelen
- Leerstijlen

Hoe zet ik tijd en begeleiding in?

Directe instructie

- 1 Dagelijkse terugblik
- 2 Presentatie
- 3 (In)oefening van het aangeleerde
- 4 Zelfstandig toepassen van het geleerde
- 5 Periodieke terugblik
- 6 Terugkoppeling (tijdens elke lesfase)

Pre-teaching

Bereid leerlingen die ondersteuning nodig hebben voor op de les.
Dit vergroot het zelfvertrouwen.

Mastery learning

Zorg ervoor dat een leerling de stof beheerst, voordat je verder gaat met de daarop volgende stof.

Scaffolding

Bied de leerling ondersteuning net iets boven zijn eigen niveau. Je bouwt als het ware een steiger voor de leerling. Bouw de ondersteuning ook geleidelijk weer af.

Hoe stel ik groepjes samen?

Samenwerkend leren

Samenwerkend leren heeft positieve effecten op leerresultaten. Het is bruikbaar bij differentiatie, doordat de sterke leerling de minder sterke leerling helpt.

Randvoorwaarden:

- Wederzijdse afhankelijkheid
- Individuele verantwoordelijkheid
- Bevorderende interactie

Flexibele heterogene groepen

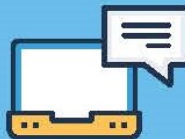
Stel de groepen afwisselend en heterogeen samen:

- Wissel regelmatig van samenstelling
- Beperk de niveauverschillen binnen groepen
- Houd in gedachten dat lager presterende leerlingen meer instructietijd nodig hebben

Helpt ICT bij differentiatie?

Sturing en gerichte feedback

Gebruik ict in combinatie met sturing en gerichte feedback door de leraar, ook bij gebruik van adaptieve programma's.

Afwisseling

Wissel ict af met het werken op papier.

Differentiëren naar leerstijl

- Veel onderzoek naar leerstijlen, maar weinig goed (experimenteel) onderzoek.
- Conclusie op basis van experimenteel onderzoek: indelen van leerlingen naar leerstijl en lessen daarop aanpassen levert geen betere resultaten op.

De open deuren

1. Zwakkere leerlingen hebben vooral behoefte aan extra *tijd*.
2. Directe instructie, gecombineerd met verlengde instructie en zelfstandig werken is effectief.
3. Niveaugroepen werken *niet*.
4. Digitale leermiddelen kunnen de leraar niet vervangen.
5. Differentiëren naar leerstijl helpt *niet*.